Lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Viite: Lausuntopyyntönne HE 252/2016 vp Hallituksen esitys eduskunnalle tutkintavankeuden vaihtoehtoja ja järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Kriminaalihuollon tukisäätiö toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Esitys on kokonaisuudessaan perusteellinen ja hyvin tehty ja jatkovalmistelussa on otettu huomioon lausunnoissa oikeusministeriölle esitettyjä asioita.

Tehostettu matkustuskielto ja tutkinta-aresti

Kriminaalihuollon tukisäätiö (Krits) pitää hyvänä ja perusteltuna esitystä tutkintavankeuden vaihtoehdoista. Työryhmän esitykset tehostetusta matkustuskiellosta ja tutkinta-arestista ovat rikoksesta epäillylle ja hänen perheelleen tutkintavankeutta vähemmän haittaa aiheuttava vaihtoehto. Ne mahdollistavat mm. itsenäisen asioidenhoidon, asunnon säilyttämisen, työ- tai opiskelupaikkaan liittyvät järjestelyt samoin kuin oikeudenkäyntiin ja rikosseuraamuksen täytäntöönpanoon liittyvien asioiden läpikäynnin läheisten kanssa.

Esityksen mukaan tehostettu matkustuskielto samoin kuin tutkinta-aresti voitaisiin toteuttaa velvoitteena pysyä asunnossa tai muussa asumiseen soveltuvassa paikassa, kuten asuntolassa, hoitolaitoksessa tai muu näihin rinnastettavassa paikassa. Aiemmassa hallituksen esityksessä oli pohdittu päihdehoitoa ja päädytty jättämään se pois resurssi- ja kustannustenjakosyistä. Kriminaalihuollon tukisäätiö esittää, että esityksen perusteluissa otettaisiin esille mahdollisuus suorittaa tehostettu matkustuskielto sekä tutkinta-aresti päihdehoitolaitoksessa, koska todennäköisesti myös useimmilla kyseessä olevien pakkokeinojen piiriin tulevilla on päihderiippuvuuteen liittyvää ongelmaa.

Poliisivankilassa oloaika

Kriminaalihuollon tukisäätiö pitää erittäin tärkeänä sitä, että tutkintavankien säilytysaika poliisin ylläpitämissä säilytystiloissa olisi mahdollisimman lyhyt. Olosuhteet poliisivankiloissa eivät vastaa tutkintavankeudelle asetettavia tilojen, ulkoilu- ja toimintamahdollisuuksien tai terveydenhuollon vaatimuksia.

Esityksessä lähdetään siitä, että säilytysajat lyhenisivät nykyisestä. Esityksen mukaan tutkintavankeja voitaisiin sijoittaa poliisien säilytystiloihin seitsemäksi vuorokaudeksi, jos se on välttämätöntä tutkintavangin erillään pitämiseksi, turvallisuussyistä tai rikoksen selvittämiseksi. Aikaa voidaan vielä pidentää poikkeuksellisen painavasta, tutkintavangin turvallisuuteen tai esitutkinnan vaikeuttamisvaarasta aiheutuvasta, erillään pitämiseen liittyvästä syystä, joita ovat esitutkinnan vaikeuttamisvaara ja tutkintavangin kokema turvallisuusuhka (s. 49, tutkintavankeuslaki 2 luku 1 §, yksityiskohtaiset perustelut). Onko esitys sellainen, että tutkintavankien pitäminen poliisin säilytystiloissa tulee todellisuudessa lyhenemään nykyisestä?

Videon hyödyntäminen

Esityksessä tulee voimakkaasti esille, että tutkintavankien sijoittaminen tutkintavankiloihin tuottaa poliisille huomattavan paljon kuluja johtuen lisääntyvistä kuulustelumatkoista ja niihin liittyvistä työjärjestelyistä (s. 35). Esityksessä ei ole riittävästi otettu huomioon mahdollisuutta videoyhteyden hyödyntämiseen tutkintavankien kuulusteluissa.

Video mahdollistaa myös yhteydenpidon omaisiin, mitä mahdollisuutta on toistaiseksi hyödynnetty vankiloissa erittäin vähän.

Muuta

Esityksen mukaan tehostetusta matkustuskiellosta ja tutkinta-arestista on muutoksenhakukielto, jolloin kantelu on ainoa oikeusturvakeino (s. pakkokeinolaki 3 luku, 19 § (esitys) ja voimassa olevan pakkokeinolain 5 luku 12 §). Kriminaalihuollon tukisäätiö katsoo, että valitusmahdollisuuden avaaminen olisi perustelua.

Rikosseuraamuslaitoksen tulee huolehtia valvontalaitteiden toimivuudesta, jotta tutkinta-arestiin tai tehostettuun matkustuskieltoon määrätty ei saa sanktioita laitevikojen takia (pakkokeinolaki 2 luku, 2 i §).

Sanna Sunikka
Toimitusjohtaja

Marjatta Kaurala
Kriminaaliasiamies